

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»

Педагогічний факультет

Кафедра соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»:

Перший проректор

Набока О.Г.
Набока О.Г.

«30» серпня 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 232 «Соціальне забезпечення»

за освітньо-професійною програмою
«Соціальне забезпечення»

мова навчання

_____ українська _____

Слов'янськ – 2021 р.

Розробники:

Пліско Є.Ю., доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Рецензенти:

Панасенко Е. А., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри практичної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Стьопкіна А. С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи

Протокол № 1 від 27 серпня 2021 р.
Завідувач кафедри

С. В. Коношенко

Погоджено групою забезпечення спеціальності 232 «Соціальне забезпечення»
Керівник групи забезпечення

С. В. Коношенко

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

30 серпня 2021 р. протокол №1

1.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6,5	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 195	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	2-й	2-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 6 самостійної роботи студента – 7	36 год.	8 год.
	Практичні	
	48 год.	6 год.
	Лабораторні	
	-	-
	Самостійна робота	
	111 год.	181 год.
Вид контролю: 2-й семестр – іспит		

Метою навчальної дисципліни «Методи та організація соціальних досліджень» є формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок здійснення наукового дослідження.

2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни

«Методи та організація соціальних досліджень»

Компетентності, які формуються (шифр відповідно до освітньої програми)	Програмні результати навчання (шифр відповідно до освітньої програми)	Методи навчання	Методи контролю
<p>Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (за ЗК 7 ОП);</p> <p>Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел (за ЗК 9 ОП);</p> <p>Здатність організувати наукові дослідження у галузі</p>	<p>Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення (за ПРН 2 ОП);</p> <p>Застосовувати методи збору інформації: аналіз документів, опитування та спостереження (за ПРН 3</p>	<p>- перевернуте навчання (flipped learning);</p> <p>- проблемний (проблемно-пошуковий) метод;</p> <p>- метод проектів;</p> <p>- PRES-формула</p>	<p>Усне опитування, оцінювання самостійної роботи, тестування, захист реферативних робіт, оцінювання презентацій,</p>

<p>соціальної роботи і соціального забезпечення (за ФК 17 ОП);</p> <p>Знання і розуміння історії, теорії і технологій соціального забезпечення населення (за ФК 18 ОП).</p>	<p>ОП);</p> <p>Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення (за ПРН 10 ОП);</p> <p>Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги (за ПРН 18 ОП).</p>		іспит
---	---	--	-------

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	зокрема				Усього	зокрема			
		л	п	лаб	ср		л	п	лаб	ср
Тема 1. Сутність наукового дослідження.	26	4	6	-	16	29	2	1	-	26
Тема 2. Академічна доброчесність, академічний плагіат: сутність, види, відповідальність.	24	4	4	-	16	28	1	1	-	26
Тема 3. Організація наукової діяльності.	26	4	6	-	16	28	1	1	-	26
Тема 4. Методологія наукового дослідження.	30	6	8	-	16	28	1	1	-	26
Тема 5. Особливості наукових соціальних досліджень.	30	6	8	-	16	28	1	1	-	26
Тема 6. Різновиди	30	6	8	-	16	28	1	1	-	26

та етапи наукової діяльності.										
Тема 7. Характеристика методів наукових досліджень провідних вчених (галузей знань - педагогіка, соціальна робота, психологія) Донеччини та Луганщини.	29	6	8	-	15	26	1	-	-	25
Усього годин	195	36	48	-	111	195	8	6	-	181

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма	Кількість годин заочна форма
1	Тема 1. Поняття про наукове дослідження.	4	2
2	Тема 2. Академічна відповідальність, доброчесність.	4	1
3	Тема 3. Зміст та форми наукової діяльності.	4	1
4	Тема 4. Методи, методологічні підходи, принципи наукового дослідження.	6	1
5	Тема 5. Соціальні дослідження.	6	1
6	Тема 6. Організація наукової діяльності.	6	1
7	Тема 7. Наукові дослідження сучасних вчених	6	1

	(галузей знань - педагогіка, соціальна робота, психологія) Донеччини та Луганщини.		
Разом		36	8

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Теми практичних занять	Кількість годин денна форма	Кількість годин заочна форма
1	Тема 1. Практичне заняття № 1. Наука – чинник духовного розвитку суспільства	6	1
2	Тема 2. Практичне заняття № 2. Сутність соціального дослідження. Академічний плагіат.	4	1
3	Тема 3. Практичне заняття № 3. Особливості наукових досліджень	2	1
4	Тема 3. Практичне заняття № 4. Організація наукової діяльності.	4	
5	Тема 4. Практичне заняття № 5. Методологія наукового дослідження	4	1
6	Тема 4. Практичне заняття № 6. Джерела дослідницького пошуку.	4	
7	Тема 5. Практичне заняття № 7. Робота з першоджерелами.	4	1
8	Тема 5. Практичне заняття № 8. Різновиди та етапи наукової діяльності дослідника	4	
9	Тема 6. Практичне заняття № 9. Різновиди та етапи наукової діяльності дослідника (продовження)	4	1
10	Тема 6. Практичне заняття № 10. Характеристика провідних методів наукового дослідження	2	
11	Тема 6. Практичне заняття № 11. Характеристика провідних методів наукового дослідження (продовження)	2	
12	Тема 7. Практичне заняття № 12. Соціально-	2	-

	педагогічне дослідження в роботі соціальної служби		
13	Тема 7. Практичне заняття № 13. Аналіз логічної структури соціального дослідження	2	
14	Тема 7. Практичне заняття № 14. Емпіричні методи соціально-педагогічного дослідження	2	
15	Тема 7. Практичне заняття № 15. Теоретичні методи соціально-педагогічного дослідження	2	
Разом		48	6

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма	Кількість годин заочна форма
1	Тема 1. Сутність наукового дослідження.	16	26
2	Тема 2. Академічна доброчесність, академічний плагіат: сутність, види, відповідальність.	16	26
3	Тема 3. Організація наукової діяльності.	16	26
4	Тема 4. Методологія наукового дослідження.	16	26
5	Тема 5. Особливості наукових соціальних досліджень.	16	26
6	Тема 6. Різновиди та етапи наукової діяльності педагога-дослідника.	16	26
7	Тема 7. Наукові дослідження сучасних вчених (галузей знань - педагогіка, соціальна робота, психологія) Донеччини та Луганщини.	15	25
Разом		111	181

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Результати навчання студентів із вивчення навчальної дисципліни визначаються у балах, які виставляються згідно з критеріями оцінювання.

Оцінювання результатів навчання здійснюється під час проведення навчальних занять (лекційні, практичні) та самостійної роботи. Для студентів заочної форми бали розподіляються пропорційно годинам у навчальному плані, відведеним на навчальні заняття та самостійну роботу.

Оцінювання результатів навчання студентів у процесі *лекційного заняття* виставляється за такими критеріями: присутність здобувача на лекції (0,5 балів), складання її конспекту та активна участь у процесі лекції (0,5 балів).

Відповідь на *практичному занятті* оцінюється за наступними критеріями:

3 бали - здобувач у повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

2 бали - здобувач володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

1 бал - здобувач загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стисло характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється у 10 б. (денна форма навчання) та 74 б. (заочна форма навчання).

Результати поточного контролю рівня знань студентів очної та заочної форм навчання (кількість отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем наприкінці кожного заняття до відома всіх студентів і виставляються в «Журналі обліку поточної успішності та відвідування занять» та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Шкала оцінювання: національна та накопичувальна 100-бальна

За накопичувальною 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>
	90 – 100 балів	відмінно
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнято	

Допуск до підсумкового контролю (іспит) з навчальної дисципліни становить 60 балів, визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку має набрати здобувач вищої освіти для отримання позитивної оцінки «задовільно», крок шкали – 1. При цьому межа незадовільного навчання становить 59 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з дисципліни 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути:

– звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 60-80 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни;

– звільнені від складання екзамену й отримати в результаті оцінювання 81-100 балів, що відповідають кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни, - за відсутності пропусків занять з усіх предметів семестру без поважних причин (до 10%), але за обов'язкового надання в деканат виконаних самостійних завдань з відповідної дисципліни;

– допущені до складання екзамену (у деканат обов'язково надається аркуш відповіді здобувача).

**Розподіл балів із дисципліни
(денна форма навчання)**

Теми лекцій та практ. занять							Самостійна робота	Підсу мк. бал (Іспит)
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	10	60- 100 б.
2+9	2+6	2+9	3+12	3+12	3+12	3+12		
90								
100								

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
Т1	2	0	9	0	2	0
Т2	2	0	6	0	2	0
Т3	2	0	9	0	2	0
Т4	3	0	12	0	1	0
Т5	3	0	12	0	1	0
Т6	3	0	12	0	1	0
Т7	3	0	12	0	1	0
Разом	18	0	72	0	10	0

**Розподіл балів із дисципліни
(заочна форма навчання)**

Теми лекцій та практ. занять	Самостійна робота	Підсу мк. бал
-------------------------------------	------------------------------	------------------------------

								(Іспит)
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	74	60-100 б.
1+1, 5	0,5+ 1,5	0,5+ 1,5	0,5+ 1,5	0,5+ 1,5	0,5+ 1,5	0,5		
26								
100								

Тема	Лекції		Практичні заняття		Самостійна робота	
	Max	Min	Max	Min	Max	Min
T1	1	0	1,5	0	13	0
T2	0,5	0	1,5	0	13	0
T3	0,5	0	1,5	0	13	0
T4	0,5	0	1,5	0	12	0
T5	0,5	0	1,5	0	12	0
T6	0,5	0	1,5	0	12	0
T7	0,5	0	-	0	12	0
Разом	4	0	9	0	87	0

Здобувач вищої освіти може підвищити оцінку, яку він отримав за результатами роботи в семестрі, під час складання екзамену в період сесії. Якщо здобувач вищої освіти на екзамені отримав оцінку нижчу, ніж за результатами роботи в семестрі, у відомість обліку успішності виставляється підсумкова оцінка за результатами роботи в семестрі. Іспит проводиться у письмовій формі.

Оцінювання на іспиті відбувається за такими критеріями. Здобувач вищої освіти отримує оцінку:

Відмінно (90-100 б.) – здобувачів вищої освіти демонструє концептуальні та методологічні знання з дисципліни; критично оцінює концепції і теорії;

демонструє знання різноманітних підходів до вирішення проблеми організації інформаційного пошуку, самостійного відбору і якісної обробки наукової інформації та емпіричних даних; вміє писати тези, наукові статті; демонструє вміння започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності, здійснювати критичний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей. За час навчання виявив вміння вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових знань, самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються, високий ступінь самостійності, академічної та професійної доброчесності.

Добре (75-89 б.) – здобувачів вищої освіти припускається певних логічних помилок в аргументації власної позиції щодо розуміння концептуальних та методологічних знань з дисципліни; оцінює концепції і теорії; демонструє знання різноманітних підходів до вирішення проблеми організації інформаційного пошуку, самостійного відбору і якісної обробки наукової інформації та емпіричних даних; вміє писати тези, наукові статті; вміє започатковувати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес ґрунтовного наукового дослідження з дотриманням належної академічної доброчесності, здійснювати аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей. За час навчання виявив вміння спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових знань, надавати вичерпні пояснення, переважно самостійно вирішувати поставлені завдання, включатись в дискусії, висловлювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються, самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною, діяти з академічною та професійною доброчесністю.

Задовільно (60-74 б.) – здобувачів вищої освіти припускається істотних логічних помилок в аргументації власної позиції щодо розуміння концептуальних та методологічних знань з дисципліни; є упущення і неточності під час оцінювання концепцій і теорій; демонструє низький рівень

сформованості вміння писати тези, наукові статті; має ускладнення у започаткуванні, плануванні, реалізації та коригуванні послідовного процесу ґрунтовного наукового дослідження. За час навчання досить формально ставився до вирішення поставлених завдань, участі у дискусіях, презентації власної позиції в питаннях та рішеннях, що розглядаються; може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати з допомогою викладача, діє з академічною та професійною добросесністю.

Незадовільно (26-59 б.) – не здатний продемонструвати розуміння основних понять навчальної дисципліни; демонструє низький рівень сформованості вміння писати тези, наукові статті; не демонструє будь-яких знань або розуміння основних питань дисципліни; демонструє фундаментальне нерозуміння предмета та відсутність активності у проведенні наукового дослідження.

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання для поточного та підсумкового контролю, екзамен, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, студентські презентації та виступи на наукових заходах, інші види індивідуальних та групових завдань.

Перелік екзаменаційних питань

1. Філософські методи та їх роль у науковому пізнанні.
2. Методи емпіричного дослідження.
3. Методи теоретичного пізнання.
4. Загальнологічні методи і прийоми дослідження.
5. Аналіз і синтез як методи дослідження.
6. Індукція та дедукція як методи дослідження.
7. Вірогіднісно-статистичні методи дослідження.

8. Класифікація наук в Україні
9. Організація наукової діяльності в Україні
10. Логіка наукового дослідження.
11. Формулювання теми наукового дослідження та визначення робочої гіпотези
12. Визначення мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження
13. Сутність і види експерименту.
14. Реферат як форма навчально-дослідної роботи.
15. Бібліографічний апарат наукових досліджень.
16. Бібліографічний опис документів.
17. Зона бібліографічного опису.
18. Правила наведення цитат і бібліографічних посилань у текстах наукових та навчальних робіт.
19. Наукова інформація та способи її пошуку.
20. Види бібліографічних посібників.
21. Поняття «інформаційний пошук». Етапи інформаційного пошуку.
22. Джерела первинної та вторинної інформації.
23. Види наукових публікацій
24. Наукова монографія як вид публікації.
25. Наукова стаття та її структурні елементи.
26. Тези наукової доповіді.
27. Послідовність виконання курсових і кваліфікаційних робіт.
28. Наукові гуртки і проблемні групи.
29. Загальні вимоги до практики та її види.
30. Аспірантура як форма підготовки наукових кадрів.
31. Дисертаційні роботи та їх види.
32. Автореферат дисертації.

7. Рекомендована література

Основна:

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г. Сорокіної, А.Є.Артюхова, І.О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.

2. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Організація та методологія наукових досліджень: навч. посіб. Харків: Право, 2017. 446 с.

3. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.

4. Методи та організація соціальних досліджень: курс лекцій: навчальний посібник / укладач: Є. Ю. Пліско. Слов'янськ: Видавництво Б. І. Маторіна, 2021. 56 с.

5. Методологія досліджень мас-медіа: роб. кн. handbook / Запорізь. нац. ун-т, Міжнар. рада дослідж. і обмінів (IREX); заг. ред. К. Г. Сіріньок-Долгарьової. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. 155 с.

6. Хриков Є. М. Методологія педагогічного дослідження: монографія. Харків: Панов А. М., 2017. 236 с.

7. Ясищена В. В., Волинець В. І. Методологія наукових досліджень і викладання облікових дисциплін: навч. посіб. Терноп. нац. екон. ун-т, Вінниц. навч.-наук. ін-т економіки. Вінниця: ВННІЕ ТНЕУ, 2017. 231 с.

Допоміжна:

1. Воровка М. І. Наративний підхід в історико-педагогічному дослідженні. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5: Педагогічні науки: реалії та перспективи*. Випуск 65. 2018. С. 17–23.

2. Пліско Є. Ю. Історіографія та джерелознавство в історико-педагогічних дослідженнях. На прикладі дослідження історії розвитку соціального виховання неповнолітніх правопорушників в Україні (1917–2015 рр.). *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*: збірник наукових праць / гол.

редактор Г. П. Шевченко. Вип. 4(91). Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2019. С. 144–159.

3. Пліско Є. Ю. *Методологія історико-педагогічних досліджень. Педагогіка і психологія професійної освіти: науково-методичний журнал.* Львів. Львівський державний університет безпеки життєдіяльності. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 2019, №1. 226 с., С. 179–187.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. soc.lib.ua – електронна бібліотека (підручники, роботи соціологів-класиків, першоджерела, статті з журналів).

2. www.socioline.ua – електронна бібліотека (підручники, роботи соціологів-класиків, першоджерела, статті з журналів).

3. www.useps.org – офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім. Разумкова (представлені результати досліджень, діаграми, кількісні показники, наводяться дані порівняльних досліджень).

4. www.socis.kiev.ua – сайт центру соціальних та маркетингових досліджень (Київ), викладено багатий емпіричний матеріал (результати соціологічних досліджень, публікації центру, статистичні дані).

5. www.sociology.kharkov.ua – Sociology Hall, сайт соціологічного факультету ХНУ ім. В. Н. Каразіна.

6. <http://www.socium.info/library.html> – бібліотека соціологічної літератури

7. <http://www.studfiles.ua/all-vuz/879/folder:2208/> - бібліотека соціологічної літератури

8. www.useps.com.ua/ukr/all/sociology (Архів соціологічних даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, м.Київ).

9. www.ukrstat.gov.ua (Статистичні матеріали Держкомстату України)

10. www.sociology.kharkov.ua (Домашня сторінка харківських соціологів)
11. www.i-soc.com.ua (Домашня сторінка Інституту соціології НАН України).
12. Google Scholar або Google Академія: пошукова система і некомерційна бібліометрична база даних, що індексує наукові публікації та наводить дані про їх цитування. URL: <https://scholar.google.com.ua/2> .
13. Єдине освітнє інформаційне вікно України. URL: <http://www.osvita.com>
14. Законодавство України. URL: <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>.
15. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
16. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua8>.
17. Освіта України. URL: <http://osvita-ukrainy.com.ua>
18. Портал полегшення процедури оформлення наукових джерел відповідно до вимог Вищої атестаційної комісії (ВАК) України та проходження нормоконтролю при написанні публікацій, курсових, дипломних, дисертацій та інших наукових робіт. URL: www.vak.org.ua
19. Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського. URL: <http://www.dnpb.gov.ua>
20. Суть нової методології педагогіки. URL: http://piduachniki.com/11431213/pedagogika/sut_novoyi_metodologiyi_pedagogiki#49
21. Харківська державна наукова бібліотека ім. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com>

9. Посилання на дистанційний курс

Дистанційний курс «Методи та організація соціальних досліджень» .

URL: <http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=1974>